

TA'LIM SIFATIGA TA'SIR KO'RSATAYOTGAN TASHKILY PEDAGOGIK OMILLAR

Murodjonova Shahzoda Elyor qizi

TAFU Pedagogika fakulteti BT23-04-guruh talabasi
Ilmiy rahbar: **Begmatov Rahimjon Raxmonqulovich**

Annotatsiya:Maqolada izlanishlar davomida umumta'lim maktablarida ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularning ta'sir darajalari aniqlanib , sifatni oshirishda yangi innovatsion yondashuvlarni joriy etish va undan kutilayotgan natijalarni e'lon qilish, uni amalga oshirish uchun barcha turdagi resurslarni jalb qilgan xolda, innovatsion mexanizm va tuzilmalarvishlab chiqish muxim vazifalarimizdir.

Kalit so'zlar:ta'lim sifati , o'qituvchi va o'quvchi, Kundalik. uz, o'quv dasturlari, ta'lim samaradorligi

O'zbekistonda umumta'lim tizimiga davlat xarajatlari yuqori bo'lishiga qaramay, tizimdagi sifat pastligicha qolmoqda. Makroiqtisodiy va hududiy tadqiqotlar instituti ekspertlari ta'lim sifatiga ta'sir ko'rsatayotgan omillarni o'rgandi (https://imrs.uz/publications/articles-and-abstracts/talim_sifati).

Olib borilgan tahlil natijalariga ko'ra, umumta'lim tizimidagi sifatning pastligi quyidagi sabablar bilan asoslandi: umumta'lim tizimiga sarflanayotgan davlat budjeti xarajatlari nomutanosib taqsimlangan; maktablarning deyarli 16 foizi kapital ta'mirlashga muhtoj, 4,6 foizi esa umuman yaroqsiz holatda; maktablardagi kompyuter sinflarida kompyuterlar soni kam; maktablarning 70 foizi kanalizatsiya tizimiga ulanmagan. Bu esa o'z navbatida sanitariya talablariga javob bermasligini anglatadi, shuningdek, atmosfera chiquvchi zararli moddalar hajmini oshirib, bolalar salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi; maktablarning 28,4 foizi internet tarmog'iga ulanmagan; Toshkent shahri va Toshkent viloyatida o'qituvchilar yuklamasi yuqori; respublika maktablarida chet tili o'qituvchilari yetishmasligi kuzatilmoqda; texnologiya va informatsion texnologiyalar fanlaridan ham o'qituvchilar yetishmaydi; o'qituvchilar orasida attestatsiyadan o'ta olmaslik ko'rsatkichlari yuqori; fanlar bo'yicha xalqaro sertifikatga ega o'qituvchilar soni kam; ota-onalarning farzandlar ta'limidagi ishtiroki nisbatan sust. Aniqlangan muammolardan kelib chiqib, mutaxassislar umumta'lim tizimidagi sifatni yaxshilash uchun har tomonlama yondashishni taklif etdi. Birinchi navbatda maktablarni ta'mirlash va ularning infratuzilmasini yaxshilash, o'qituvchilar malakasini oshirish va ota-onalarni o'quv jarayoniga jalb etishni qo'llab-quvvatlash zarur. MHTI tomonidan o'quv jarayoni sifatiga ijobiy ta'sir etuvchi ikkita ta'lim islohoti ko'rib chiqildi. O'quvchilarning o'rganish darajasiga qarab o'qitish tizimi. Ushbu mexanizm o'quv dasturlarini o'zlashtirishda qiynalayotgan o'quvchilarning tengdoshlariga yetib olishi uchun qo'llanilgan. Texnologiyalardan foydalangan xolda o'quvchilarning bilim darajasiga qarab o'qitish. "eMaktab (<https://emaktab.uz/>)" saytida o'quvchilarning bilim darajasini baholab, unga mos ravishda videomateriallarni taklif etadigan platforma yaratish. Mutaxassislarning qayd etishicha, videodarsliklarni yaratishga respublikadagi yuqori malakali o'qituvchilarni jalb etish lozim. Bu materiallar "Kundalik.uz" saytiga yuklanadi. Bunda o'quvchilar darsning so'nggi 10 daqiqasida o'tilgan mavzu bo'yicha mashqlarni planshet yordamida yuqorida keltirilgan platforma yordamida amalga oshiradi. Ushbu mashg'ulotlar PISA va PIRLS imtihonlari uchun zarur bo'lgan fanlarga (o'qish, matematika, tabiiy fanlar) mo'ljallangan. muassasalarida ta'lim samaradorligini oshirishning eng muxim shartlaridan biri sifatida ta'lim jarayoni ishtirokchilarini o'zaro birlashtirish , samarali xamkorlik mexanizmini tashkil qilishga e'tibor qaratish lozim. Hozirgi kunda metodikadan boshlang'ich sinf o'qituvchilari aniq dalillangan, ilmiy asoslangan ko'rsatmalarni kutmoqda. Metodika bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisini adabiy ta'limning mazmuniga va uni o'qitishga mustaqil ongli yondasha oladigan, o'zgalarning tajribasini na faqat o'rganib olmasgan, balki ular faoliyatining natijalarini ongli ravishda tahlil qilib, to'g'ri xulosa chiqara biladigan bo'lishlarini ta'minlaydi. Xar bir pedagogning o'z metodo va qo'llanmalari bo'lsa, o'quvchi xar xil vaziyatda o'ziga jalb qila olsa darsidan kutgan natijasini albatta oladi.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev ta’kidlaganlaridek, “Rivojlangan mamlakatlarda ta’limning to‘liq sikliga investisiya kiritishga, ya’ni bola 3 yoshdan 22 yoshgacha bo‘lgan davrda uning tarbiyasiga sarmoya sarflashga katta e’tibor beriladi. Chunki ana shu sarmoya jamiyatga 15-17 barobar miqdorda foyda keltiradi. Bizda esa bu ko‘rsatgich atigi 4 barobarni tashkil etadi. Ta’lim sifati kech qamrovli ijtimoiy-pedagogik jarayon bo‘lib, ta’limning xolati va natijalarini aniqlovchi xodisadir. Ta’lim sifatiga inson extiyoji xamda jamiyat va davlat manfaatlarini qonduruvchi xususiyatlat yig‘indisidir. Ta’lim sifati bilan bir qatorda ta’lim samaradorligi tushunchasiga xam to‘xtalib o‘tadigan bo‘lsak, bu tushunchalar bir-biridan farq qilib, sifat natijasining maqsadga nisbati bilan belgilansa, samaradorlik esa, natijaning xarajatlarga, sarflangan resurslarga nisbati bilan belgilanadi. Shu o‘rinda o‘quv jarayonida o‘qituvchining samarali boshqaruv xarakterlari rejasini keltirib o‘tishimiz maqsadga muvofiq: maqsadni belgilash - didaktik vazifalarni aniqlash, o‘quv natijalarini shakllantirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. S. A.Toshtemirova 2021 “ishonchli hamkor“, 2021
2. Арефьев Р.С. Формирование готовности к самопроектированию коммуникативной компетентности у студентов педагогического вуза: дисс...канд. пед. наук. – С.: 2004. - 190 с.
5. Бадагуева О.Р. Формирование готовности будущего учителя к инновационной деятельности в условиях педагогического колледжа: автореф. ... дисс. пед. наук. – Улан-Удэ, 2006. -24 с
3. <https://daryo.uz/2024/03/06/ozbekistondagi-maktablarda-talim-sifatiga-salbiy-tasir-korsatayotgan-omillar-aniqlandi>